

Sygn. akt I C 1508/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia del. Piotr Szoldrowski

Protokolant: Kinga Lasek

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2022 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. W. (1), K. W. (2)**

przeciwko **R. Bank (...)** z siedzibą w W. wykonujący w Polsce działalność gospodarczą w ramach **Oddziału R. Bank (...)** (S.A.) Oddział w Polsce

o zapłatę

1. zasądza od strony pozwanej R. Bank (...) z siedzibą w W. na rzecz powodów K. W. (2) i K. W. (1) łącznie kwoty:

- a. 61.087,05 zł (sześćdziesiąt jeden tysięcy osiemdziesiąt siedem złotych 05/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 5 listopada 2022 r. do dnia zapłaty,
- b. 47.105,22 CHF (czterdzieści siedem tysięcy sto pięć franków szwajcarskich 22/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 5 listopada 2022 r. do dnia zapłaty,

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

3. zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwotę 11.834 zł (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złotych 00/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 1508/21

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 18 listopada 2022 r.

Powodowie K. W. (1) i K. W. (2) w pozwie skierowanym przeciwko stronie pozwanej R. Bank (...) w W. (k. 4-36) wnieśli o:

- 1) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów, do niepodzielnej ręki, kwoty 61.087,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 11 maja 2021 r. do dnia zapłaty;
- 2) zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów, do niepodzielnej ręki, kwoty 47.218,08 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 11 maja 2021 r. do dnia zapłaty.

Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od strony pozwanej łącznie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powodowie wnieśli również roszczenie ewentualne, a to na wypadek nieuwzględnienia powyższego roszczenia głównego.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że dnia 3 marca 2006 r., działając jako konsumenci, zawarli umowę kredytu mieszkaniowego nr (...), której integralną część stanowi Regulamin kredytu mieszkaniowego w (...) Bank (...) Spółka Akcyjna. Kredyt został udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 88.197,00 CHF. Umowa została zawarta z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umownego bez możliwości negocjacji jej treści. W przedmiotowej umowie zostały zawarte niedozwolone postanowienia umowne odnoszące się do uruchomienia kredytu, rozliczania spłat rat kredytowych, a także zmiennego oprocentowania. Jako klauzule abuzywne, powodowie wskazali postanowienia § 2 ust. 1, §9 i §10 ust. 4 Umowy oraz §2 pkt 23, §7 ust. 3 oraz §18 ust. 6 Regulaminu. Jako niejednoznaczne nie wiążą one powodów. Ostatecznie prowadzi to do nieważności całej umowy kredytowej, albowiem po eliminacji kwestionowanych postanowień umowy nie da się wykonać. Brak jest możliwości zastąpienia kwestionowanych klauzul innymi postanowieniami. W ocenie powodów na nieważność umowy składa się również sprzeczność jej postanowień z art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego oraz art. 353¹ k.c. (niedookreśloność zobowiązań stron).

W związku z nieważnością umowy rozliczenia zwrotu świadczeń następują w oparciu o przepisy o świadczeniu nienależnym. Na dochodzoną przez powodów kwotę składają się: 61.087,05 zł oraz 47.218,08 CHF uiszczanych tytułem rat kredytowych w okresie od dnia 20 czerwca 2006 r. do dnia 12 lutego 2021 r.

W odpowiedzi na pozew (k. 90-214) **pozwany R. Bank (...) w W.** wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany przyznał, że strony niniejszego postępowania łączy umowa o kredyt mieszkaniowy denominowany do waluty obcej, na mocy której pozwany oddał do dyspozycji kredytobiorcy wskazaną w niej kwotę na określony cel, a także strona pozwana przyznała, że w dniu 30 grudnia 2010 r. zawarła z powodami aneks do umowy, na podstawie której kredyt był spłacany w walucie obcej.

Strona pozwana wskazała, iż kwestionowana przez powodów umowa stanowi ważne i skuteczne zobowiązanie bowiem nie narusza obowiązujących przepisów prawa (w tym bankowego), natury stosunku prawnego, zasad współzycia społecznego czy też dobrych obyczajów. Nie zawiera klauzul abuzywnych, a jej postanowienia były indywidualnie negocjowane i nie naruszają interesów konsumentów. Bank stwierdził, iż w trakcie procedury zawierania umowy prawidłowo wywiązał się z obowiązków informacyjnych, udzielając kredytobiorcom niezbędnych pouczeń w przedmiocie ryzyka związanego z umową kredytu powiązanego z walutą obcą. Strona powodowa zaakceptował to ryzyko, świadomie decydując się na zawarcie tego typu umowy z uwagi na jej ówczesne korzyści ekonomiczne. Strona pozwana podkreśliła, że stosowane przez nią do przeliczeń tabele kursów walut obcych odzwierciedlają realia rynkowe i mają charakter obiektywny. Strona pozwana wskazała, że brak jest po jego stronie bezpodstawnego wzbogacenia, a to z uwagi na fakt, że każda wpłata na jej rzecz oparta była na ważnej umowie i obliczana według skonkretyzowanego w chwili zapłaty kursu CHF. Z uwagi na powyższe okoliczności uznaje roszczenia powodów za bezpodstawne, jednak w razie ewentualnego stwierdzenia abuzywności poszczególnych postanowień umowy, dostrzega możliwość jej utrzymania w zmienionym kształcie. Bank zgłosił ponadto zarzut przedawnienia roszczenia pieniężnego.

Pismem z dnia 27 października 2022 r., strona pozwana wskazała, że kwestionuje arytmetyczną poprawność kwot wskazanych w pkt. 1 i 2 pozwu inicjującego niniejsze postępowanie, podnosząc, że powodowie na poczet umowy kredytu w okresie objętym pozwem dokonali wpłaty w łącznej wysokości 61.117,64 zł i 47.105,22 CHF (k.314).

W toku postępowania **w świetle zasady słuszności** stosownie do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (por. wyrok z dnia 29 kwietnia 2021 r., w sprawie C-19/20, ECLI:EU:C:2021:341, pkt 97), jak również uchwały składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego – Izba Cywilna – zasada prawna z dnia 7 maja 2021 r. III CZP 6/21, Sąd zwrócił uwagę stronom na fakt, iż postanowienia umowne przewidujące waloryzacje kredytu do waluty obcej, w tym dotyczące ustalania przez bank kursu waluty noszą charakter klauzul abuzywnych, a z uwagi na to, że odnoszą się do istotnych elementów umowy tj. ustalenia wysokości świadczenia bez ww. klauzul umownych umowa nie może obowiązywać, co może prowadzić do oceny, iż umowa jest nieważna. Sąd równocześnie **pouczył powodów-konsumentów** (k.311-313) o konsekwencjach prawnych wynikających z unieważnienia w całości zawartej umowy kredytowej.

Powodowie złożyli pisemne oświadczenie datowane na dzień 5 października 2022 r., że po dokonaniu analizy swojej sytuacji prawnej, w związku z zawarciem umowy o kredyt, analizy wzajemnych roszczeń, znają treść informacji Sądu oraz wielkości otrzymanego kapitału i dotychczasowych spłat, korzystają z doradztwa prawnego oraz uważają stwierdzenie nieważności umowy kredytowej za korzystne dla siebie i rezygnują z potwierdzania niedozwolonych postanowień umownych (k. 291).

Bezspornym w sprawie jest, że: R. Bank (...) z siedzibą w W. wykonujący w Polsce działalność gospodarczą w ramach Oddziału R. Bank (...) (S.A.) Oddział w Polsce jest następcą prawnym (...) Bank (...) S.A. w W..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 3 marca 2006 r. w K. powodowie zawarli z (...) Bank (...) S.A., umowę kredytu mieszkaniowego nr (...), który to jest kredytem denominowanym do CHF. Niniejsza umowa stanowi m.in., że:

- przeznaczenie kredytu:
 - 1) Spłata kredytu mieszkaniowego udzielonego przez (...) BANK S.A.;
 - 2) Wyposażenie nieruchomości;
 - 3) Spłata innych kredytów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego (§ 1 pkt 1);
- Rodzaj prawa do nieruchomości przedmiotu kredytowania: dom mieszkalny, dla którego Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy, Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w K. prowadzi księgę wieczysta nr (...), adres nieruchomości: N. (...), gm. Z., działka (...) (§ 1 pkt 2-6);
- Kwota i waluta kredytu: 88 197,00 CHF. W przypadku kredytu udzielonego w walucie obcej kwota kredytu zostanie wypłacona w złotych według kursu kupna danej waluty zgodnie z obowiązującą w banku Tabelą Kusów walut dla produktów hipotecznych (§ 2 pkt 1);
- Okres kredytowania: od 2006-03-03 do 2036-03-12 (§2 pkt 2);
- Okres karencji w spłacie kredytu do 2007-09-12 (§2 pkt 6);
- Wysokość kwoty ubezpieczenia nieruchomości: 350 600,00 zł (§2 pkt 12);
- Wysokości prowizji przygotowawczej oraz składek z tytułu ubezpieczeń pobieranych przez Bank:
 - 1) Prowizja przygotowawcza: 0,00 CHF,
 - 2) Składka ubezpieczenia spłaty kredytu: 740,85 CHF (§3 ust. 1 pkt 1-2),

- Opłaty i prowizje wyrażone w innej walucie niż waluta polska płatne będą w złotych przy zastosowaniu następujących kursów:

1) Dla kredytu udzielonego w CHF/EUR/USD kwota prowizji, o której mowa w ust 1 pkt 1 powyżej ustalana jest wg średniego kursu tej waluty stosowanego przez NBP w dniu płatności prowizji,

2) Dla kredytu udzielonego w CHF/EUR/USD kwota składki ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 3 powyżej, ustalana jest wg średniego kursu tej waluty stosowanego przez NBP w dniu płatności składki,

3) Za dzień płatności opłat i prowizji ustala się dzień ich wpływu na rachunek Banku,

4) Za dzień płatności składek na ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 pkt. 2-3 uważa się dzień ich wpływu na rachunek Banku w przypadku wpłat dokonywanych przed dniem uruchomienia kredytu lub przed ostatnim dniem ochrony ubezpieczeniowej w przypadku kontynuacji ubezpieczenia . W pozostałych przypadkach za dzień płatności składek na ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 pkt. 2-3 uważa się dzień uruchomienia kredytu w przypadku płatności pierwszej składki i ostatni dzień ochrony ubezpieczeniowej w przypadku jej kontynuacji,

5) Prowizje i składki wymienione w ust. 1 pkt 1-3 powyżej płatne są w kasie banku, o ile zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy, prowizja i składka, o której mowa w ust. 1 pkt 2 powyżej nie zostały potrącone z kwoty kredytu (§3 ust. 2);

- Rodzaj nieruchomości - przedmiotu zabezpieczenia: dom mieszkalny, dla którego Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy, Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w K. prowadzi księgę wieczysta nr (...), adres nieruchomości: N. (...), gm. Z., działka (...) (§ 4);

- Prawne zabezpieczenie spłaty kredytu:

1) hipoteki:

a) zwykła w kwocie 88 197,00 CHF zabezpieczająca kwotę kapitału kredytu,

b) kaucyjna do kwoty 26 459,10 CHF zabezpieczająca kwotę odsetek od kredytu

ustanowione na rzecz banku na nieruchomości wymienionej w §4 umowy;

2) cesja praw z umowy ubezpieczenia od ognia i zdarzeń losowych nieruchomości wymienionej w §4 umowy, z sumą ubezpieczenia nie mniejszą niż suma określona w §2 ust. 12 umowy, ustanowiona i dostarczona do Banku, wraz z oryginałem polisy w terminie 7 dni kalendarzowych od daty wygaśnięcia ubezpieczenia, o którym mowa w §7 umowy;

3) weksel in blanco z deklaracją wekslową, wystawiona przez Kredytobiorcę, dostarczony do Banku przed uruchomieniem Kredytu;

4) ubezpieczenie spłaty Kredytu, o którym mowa w § 7 umowy, obowiązuje do czasu uprawomocnienia się wpisu hipotek i dostarczenia do Banku odpisu z księgi wieczystej potwierdzającego powyższe (§5);

- Uruchomienie kredytu nastąpi bez oczekiwania na wpis hipoteki, o których mowa w § 5 ust 1 umowy. W okresie do dnia uzyskania przez Bank odpisu z księgi wieczystej potwierdzającego prawomocny wpis hipotek zgodny z postanowieniami umowy, dodatkowym przejściowym zabezpieczeniem spłaty kredytu jest ubezpieczenie spłaty kredytu w Towarzystwie (...) S. A., na następujących zasadach:

1) W przypadku kredytu udzielonego w CHF/EUR/USD, składka płatna jest w złotych wg średniego kursu tej waluty stosowanego przez NBP w dniu płatności składki (§7 pkt 5);

- Kredyt oprocentowany jest według:

- 1) zmiennej stopy procentowej, której wysokość na dzień podpisania umowy określa §2 ust. 3 umowy – oprocentowanie obowiązujące w dniu zawarcia umowy kredytu może ulegać, z zastrzeżeniem postanowień pkt 2 poniżej, zmianom w okresie na jaki kredyt został udzielony,
 - 2) stałej stopy procentowej – w okresie wskazanym w §2 ust 4 umowy (§9 ust.1);
- zmiana stopy procentowej nie stanowi zmiany warunków umowy kredytu i może nastąpić w przypadku :
 - 1) kredytu udzielanego u CHF/EUR/USD:
 - a) zmiany stopy referencyjnej określonej dla danej waluty lub
 - b) zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju (lub w krajach zrzeszonych w Unii Europejskiej), którego waluta jest walutą kredytu,
 - c) nałożenia na Bank przez przepisy prawa powszechnie obowiązującego, obowiązku tworzenia/odprowadzania/utrzymywania szczególnych rezerw, funduszy specjalnych, depozytów lub opłat wynikających z udzielenia przez Bank (...) (§9 ust. 2 pkt 2);
 - w przypadku kredytu udzielonego w CHF/EUR/USD kapitał, odsetki oraz inne zobowiązania z tytułu kredytu, poza wymienionymi w §3 ust 1 umowy wyrażone w walucie obcej spłacane będą w złotych jako równowartość kwoty podanej w walucie przeliczonej:
 - 1) wg kursu sprzedaży waluty zgodnie z obowiązującą w Banku w dniu zapłaty spłaty zobowiązania określonym w harmonogramie , o którym mowa w §10 ust. 1 umowy, tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. w przypadku wpłat dokonanych przed tym terminem lub w tym terminie,
 - 2) wg kursu sprzedaży waluty zgodnie z obowiązującą w Banku w dniu wpływu środków na rachunek wskazany w §2 ust. 15 umowy Tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. w przypadku wpłat dokonanych po dniu, określonym w harmonogramie, o którym mowa w ust. 1 umowy (§10 ust. 4);
 - Bank może na wniosek kredytobiorcy przewalutować kredyt udzielony w złotych na kredyt udzielony w CHF/EUR/USD lub przewalutować kredyt udzielony w CHF/EUR/USD na kredyt udzielony w złotych (§12 ust. 1);
 - W przypadku, gdy przewalutowanie nastąpi przed spłatą raty kredytu, bank doliczy odsetki od kwoty kredytu podlegającej przewalutowaniu (§12 ust. 6);
 - Kredytobiorca oświadcza, że znane mu jest ryzyko wynikające ze zmiany kursu waluty obcej w stosunku do złotych polskich w przypadku, gdy umowa kredytu dotyczy kredytu udzielanego w walucie obcej, w której wyrażona jest kwota kredytu. O istnieniu tego ryzyka został poinformowany w trakcie procedury udzielania kredytu przez pracownika lub przedstawiciela Banku. W przypadku wzrostu kursu waluty kredytu w stosunku do polskich złotych, nastąpi odpowiedni wzrost jego zadłużenia wobec Banku z tytułu zaciągniętego kredytu, co może spowodować, że ustanowione prawe zabezpieczenie stanie się niewystarczające, a zdolność kredytobiorcy do obsługi zadłużenia ulegnie pogorszeniu. Powyższe może skutkować konsekwencjami wynikającymi z § 15 ust. 1 umowy (§16 ust.8).

Integralną częścią umowy kredytu mieszkaniowego stanowił regulamin kredytu mieszkaniowego w (...) Bank (...) S.A., który w swoich postanowieniach, stanowi m. in.:

- Użyte w regulaminie określenia oznaczają:
 - 1) Tabela kursów- tabela kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. (§ 2 pkt 23);

- Dla kredytu udzielonego w walucie obcej Bank stosuje następujące kursy walut:
 - 1) Dla uruchomienia kredytu – kurs kupna danej waluty zgodnie z obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia kredytu tabelą kursów,
 - 2) Dla spłaty zobowiązań z tytułu kredytu (kapitał i odsetki)- kurs sprzedaży danej waluty zgodnie z obowiązującą w Banku w dniu spłaty zobowiązania Tabelą kursów z zastrzeżeniem postanowień §18 ust. 6,
 - 3) Dla kwoty prowizji przygotowawczej, opłaty z tytułu ubezpieczenia na życie oraz innych zobowiązań wynikających z umowy kredytu nie wymienionych wyżej Bank stosuje kursy walut wg zasad określonych w Umowie kredytu (§7 ust. 3);
- W przypadku kredytu udzielonego w walucie obcej kapitał, odsetki oraz inne zobowiązania z tytułu kredytu, ubezpieczenia niskiego wkładu i na życie kredytobiorcy, wyrażone w walucie obcej, spłacane będą złotych jako równowartość kwoty (podanej w walucie) przeliczonej:
 - 1) W przypadku wpłat dokonanych na rachunek wskazany w umowie przed terminem określonym w harmonogramie spłat lub w tym terminie – wg kursu sprzedaży waluty zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniu spłaty zobowiązania określonym w harmonogramie spłat,
 - 2) W przypadku wpłat dokonanych po dniu określonym w harmonogramie spłat- wg kursu sprzedaży waluty zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniu wpływu środków na rachunek wykazany w umowie (§18 ust. 6)

Aneks nr (...) do umowy, z dnia 7 lipca 2009 r. strony zmieniły część postanowień umowy §2 ust. 4,5 i §9 umowy, czyli m. in.: określono okres obowiązywania stawki referencyjnej 3M-Libor jako rozpoczynający się w dniu płatności raty kredytu w pierwszym miesiącu danego kwartału kalendarzowego i kończący w dniu poprzedzającym dzień spłaty raty kredytu w pierwszym miesiącu kolejnego kwartału kalendarzowego; ustalono marżę banku na wartość 3,50% oraz ustalono, że zastosowanie zmiennej stopy procentowej powoduje, że oprocentowanie kredytu ulega zmianie, stosownie do zmian stawki referencyjnej, ustalono, że marża Banku jest stała, z zastrzeżeniem wyjątku.

Aneks nr (...) do umowy, z dnia 1 grudnia 2010 r. (aneks antyspreadowy) zmieniono postanowienia § 2 ust. 15, §10 ust. 4 i 10. Najważniejszą zmianą wniesioną do umowy kredytu na mocy niniejszego aneksu było to, że kredytobiorcy mogli spłacać udzielony im kredyt w walucie CHF.

Dowód : umowa kredytu mieszkaniowego nr (...) (k. 44-48), aneks nr (...) (k. 49), aneks nr (...) (k.50), regulamin kredytu mieszkaniowego w (...) Bank (...) S.A. (k. 51-55), formularz wniosku o udzielenie kredytu mieszkaniowego (k. 140-141), decyzja kredytowa (k.143, oświadczenie o zapoznaniu się z treścią regulaminu kredytu mieszkaniowego (k. 159-160), informacje o zmianach regulaminu oraz tabeli oprocentowania, opłat i prowizji, metodologii obliczania opłat, (k. 166, 173), zestawienie kursów sprzedaży w bankach (k. 203-206).

Powodowie złożyli pozwanemu reklamację z dnia 20 kwietnia 2021 r., w której wskazali, że umowa zawiera postanowienia godzące w interes konsumenta i sprzeczne z dobrymi obyczajami, a przez to niewiążące kredytobiorców. Niniejsza reklamacja została negatywnie rozpatrzona przez Bank.

Dowód: reklamacja z dnia 20.04.2021 r. odpowiedź Banku z dnia 29.04.2021 r. (k. 56-59).

Powodowie wpłacili na rzecz strony pozwanej z tytułu kredytu przynajmniej 61.087,05 zł oraz 47.105,22 CHF tytułem rat kredytowych oraz odsetek, za okres od 12 kwietnia 2006 do 12 lutego 2021 r.

Dowód: zaświadczenia banku, zestawienie wpłat dokonanych w PLN oraz CHF (60-66, 67-75)

Powodowie zaciągnęli kredyt w celu refinansowania kredytu na budowę domu oraz dwóch innych uprzednio zaciągniętych związanych również z koniecznością pokrycia kosztów budowy domu, jak i koniecznością zakupu samochodu. Powodowie nigdy nie prowadzili działalności gospodarczej, pod adresem nieruchomości, nigdy też nie była zarejestrowana pod jej adresem żadna działalność gospodarcza. Powodowie zaciągnęli więc kredyt jako konsumenci. Powodowie mieli zaciągnąć kredyt w Banku (...), jednakże przez zmiany wewnętrznych zasad ww. Banku nie mieli oni już zdolności kredytowej. (...) Bank (...) S.A. powodowie znaleźli w wyniku szukania banku zastępczego dla ww. Pozwany Bank określił, że powodowie mają zdolność kredytową w kredycie frankowym. Na kolejnym spotkaniu strony podpisały już umowę. Powodowie wskazali, że zależało im, by cała procedura przebiegła możliwie najszybciej. Zasady kredytu zostały przedstawione powodom w pozytywnym aspekcie – pracownicy Banku podkreślali niskie oprocentowanie, wskazywali również, że frank szwajcarski jest stabilną walutą – pracownicy zapewnili, że jeżeli zdarzają się wahania kursowe, to są one niewielkie. Powodowie dopytywali, czy taki rodzaj kredytu jest na pewno bezpieczny – pracownicy Banku zapewnili, że kredyt jest bezpieczny i w przeciągu kilku ostatnich lat wahania kursowe dla franka szwajcarskiego były rzędu przysłowiowych kilku groszy. Powodowie nie pamiętają, aby były im przedstawiane symulacje dla tego kredytu, zaznaczyli jednak z pewnością, że nie były im przedstawiane wykresy dotyczące wahań kursu franka szwajcarskiego, nie wspomniano, że w przypadku kredytu denominowanego istotna jest również stabilność polskiego złotego. Powodom nie przedstawiono sposobu przeliczania walut stosowanego przez Bank. Powodowie wskazują, że jedyną kwestią, na którą Bank przystał, było skorzystanie z ubezpieczenia powoda na życie w ramach ewentualnego ubezpieczenia proponowanego przez Bank, reszta postanowień nie podlegała negocjacji. Powodowie byli zainteresowani sposobem ustalania oprocentowania, jednakże ogólnikowo powiedziano im, że jest ono ustalane przez Bank i nie mają oni na to wpływu. Powodowie wskazali, że na zapoznanie się z umową przed jej podpisaniem mieli około 20 minut, dlatego też poczynili to w sposób pobieżny, równocześnie zaufali zapewnieniom pracownicy Banku i uwierzyli, że działa ona w ich interesie. Powodowie wcześniej pytali już o możliwość wcześniejszego zapoznania się z umową, jednakże wedle tłumaczeń Banku - nie było ku temu odpowiedniego czasu. Powodom nie zależało na kredycie w obcej walucie, w takim rodzaju kredytu uzyskali jednak zdolność. Powodowie nie pracowali w bankowości ani finansach, mają obydwójce wykształcenie średnie – powód pracuje jako pracownik techniczny, powódka zaś pracuje na stanowisku specjalisty do spraw sprzedaży.

W dniu podpisania umowy, powodowie podpisali również oświadczenie dotyczące umowy o kredyt mieszkaniowy, w którym oświadczyli, że znane jest im ryzyko wynikające ze zmiany kursu waluty obcej w stosunku do złotych polskich, w której wyrażona jest kwota kredytu oraz oświadczyli, że zostali poinformowani o wszelkich konsekwencjach wzrostu kursu walut.

Dowód: zeznania powoda złożone podczas rozprawy (k. 311-313),), oświadczenie z dn. 3 marca 2006 r. (k.157)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy przez strony oraz zeznania powodów.

W odniesieniu do dokumentów strony nie zakwestionowały rzetelności ich sporządzenia ani nie żądały złożenia przez stronę przeciwną ich oryginałów (zgodnie z art. 129 k.p.c.). Podobnie i Sąd badając te dokumenty z urzędu, nie dopatrywał się w nich niczego, co uzasadniałoby powzięcie jakichkolwiek wątpliwości co do ich wiarygodności i mocy dowodowej, dlatego stanowiły podstawę dla poczynionych w sprawie ustaleń. W ocenie Sądu dowody te, w zakresie w jakim stanowiły podstawę poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń faktycznych, tworzą razem zasadniczo spójny i nie budzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to zasługujący na wiarę materiał dowodowy. Żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy nie miały natomiast załączone do akt publikacje, ekspertyzy czy opinie prawne. Nie stanowią one bowiem dowodu w postępowaniu cywilnym, nie są w żaden sposób wiążące dla Sądu i stanowią jedynie subiektywną ocenę autora co do rozumienia, czy też stosowania określonych instytucji prawnych. Sąd orzekający nie był w żadnym zakresie związany stanowiskami czy poglądami osób trzecich, a wskazane materiały stanowiły jedynie część argumentacji strony.

W ocenie Sądu dokonanie ustaleń stanu faktycznego możliwe było na podstawie pozostałych dowodów zebranych w niniejszej sprawie – w szczególności przedstawionych przez strony dokumentów oraz zeznań powodów.

Sąd postanowił pominąć dowód wnioskowany przez stronę pozwana z opinii biegłego ds. bankowości, rachunkowości i finansów na zasadzie art. 235² § 1 pkt. 2 i 5 k.p.c., mając na względzie zebraną w sprawie dokumentację. Okoliczności, na jakie miał zostać przeprowadzony ten dowód nie miały znaczenia w ocenie Sądu meriti dla rozstrzygnięcia sprawy z przyczyn prawnych opisanych poniżej. Z zaświadczeń Banku wynikało, jakie kwoty z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych oraz innych opłat wpłacił powód w okresie objętym żądaniem pozwu. W takim stanie rzeczy Sąd Okręgowy miał możliwość samodzielnego dokonania ustaleń co do wysokości nienależnego świadczenia, bez potrzeby sięgania po wiadomości specjalne, unikając nadmiernego przedłużania postępowania.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oparł się także na zeznaniach powodów: K. W. (1) oraz K. W. (2), które w korelowały z dowodami w postaci dokumentów związanych z zawarciem i realizacją przedmiotowych umów. Zeznania powoda złożone w charakterze strony, należało uznać za obiektywnie wiarygodne, spójne i logiczne, wobec czego Sąd dał im wiarę w całości. Powodowie w miarę możliwości z uwagi na upływ czasu, szczerze zrelacjonowali przebieg czynności związanych z zawarciem ww. umowy kredytu, cel i przeznaczenie kredytu oraz wyjaśnili okoliczności dotyczące statusu konsumentów w niniejszej sprawie, podając sposób przedstawienia im oferty kredytowej przez pracowników Banku.

Zeznania złożone przez świadka nie pozwalały w tej konkretnej sprawie na czynienie na ich podstawie ustaleń faktycznych. Zeznania na piśmie świadka: A. S. (k. 278-282), jak sam on wskazał, nie miał on styczności z powodami, nie uczestniczył w procedurze zawierania umowy kredytowej między stronami niniejszego postępowania i mógł wypowiedzieć się jedynie co do ogólnego procesu oferowania produktu, jak też procedury informacyjnej – nie posiada więc istotnych dla tej konkretnej sprawy informacji, które mogły by rzutować na ustalenie stanu faktycznego czy na rozstrzygnięcie.

Czyniąc ustalenia faktyczne, Sąd uwzględnił także zgodne twierdzenia stron w trybie art. 229 k.p.c. oraz twierdzenia strony, którym przeciwnik nie przeczył w trybie art. 230 k.p.c.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części.

Zgodnie z art. 327¹ § 1 k.p.c. uzasadnienie zostało sporządzone w sposób możliwie zwięzły. Nie sposób odnieść się w nim do wszystkich argumentów wskazywanych w obszernych pismach procesowych stron, czy też do wszystkich elementów dokumentów prezentowanych przez strony (poglądów, opinii), gdyż wymagałoby to nad wyraz obszernego opracowania. Sąd ograniczył się więc do przedstawienia własnego stanowiska i dokładniejszego opisanie tylko kwestii istotnych z punktu rozstrzygnięcia przedmiotowego sporu. Przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy Sąd miał na względzie istotne z punktu widzenia osi sporu pomiędzy stronami przepisy polskiego prawa, wykładnię prawa polskiego dokonaną dotychczas przez Sąd Najwyższy, Sądy Apelacyjne oraz przepisy prawa unijnego jak i jego wykładnię dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jak i polski Sąd Najwyższy – według stanu na dzień wyrokowania w niniejszej sprawie.

W rozpoznawanej sprawie kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu między stronami ma określenie charakteru prawnego umowy zawartej między powodami, a Bankiem, na gruncie której zbiegło się wiele istotnych kwestii prawnych.

Należy odnieść się do zarzutu nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe (p.b.) i art. 353¹ k.c.

I tak, zgodnie z art. 58 § 1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Powodowie zakwestionowali zgodność postanowień umowy kształtujących mechanizm waloryzacji świadczeń stron według kursu waluty CHF oraz mechanizm zmiennego oprocentowania z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe oraz art. 353¹ k.c.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 p.b. przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Powodowie uważają, że zawarta przez nich umowa kredytu jest sprzeczna z cytowanym wyżej przepisem z uwagi m.in. na brak określenia kwoty kredytu oraz wysokości oprocentowania.

Stosownie zaś do art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Istotą umowy jest złożenie przez strony zgodnych oświadczeń woli, których treść określa prawa i obowiązki stron. Umowa powstaje, gdy zostanie uzgodniony katalog istotnych dla danej umowy obowiązków stron i odpowiadających im uprawnień. W konsekwencji, nie jest dopuszczalne, aby postanowienia umowne dawały jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony. Byłoby to sprzeczne z naturą umowy.

Podkreślenia wymaga fakt, że umowa kredytu zawarta przez strony stanowiła specyficzny podtyp umowy kredytu – umowę kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego. Kwota kredytu została wskazana w umowie kwotowo w walucie franka szwajcarskiego, lecz wypłacona powodom w polskich złotych. W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia, zaś spłata kredytu następuje w walucie krajowej. (Wyrok SN z dnia 30 września 2020 r., sygn. akt I CSK 556/18). Za cechę charakterystyczną kredytu denominowanego można uznać to, że mimo tego, że kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, nie jest to kredyt sensu stricto walutowy, właśnie z uwagi na fakt, że ani świadczenie banku, ani świadczenie kredytobiorców, co do zasady nie jest spełniane w walucie obcej, lecz w walucie polskiej. W tym rozwiązaniu waluta obca służy w gruncie rzeczy do wyrażenia i ustalenia wartości świadczeń, a nie do określenia waluty, w której są one spełniane. Dzięki temu wartość świadczenia kredytobiorcy - z założenia - ma odpowiadać wartości świadczenia banku, wyrażonej w walucie obcej, mimo że żadne z tych świadczeń nie podlega spełnieniu w tejże walucie. W tym ujęciu waluta obca nie służy więc do wykonania zobowiązania przez strony, lecz wyłącznie do ustalenia wartości ich wzajemnych świadczeń, czyli ma jedynie charakter kryterium (miernik) waloryzacji (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 marca 2021 r. sygn. akt: I ACa 789/20)

Zgodnie z umową, kwota kredytu wypłacona powodom w walucie złoty polski podlegała przeliczeniu na kwotę w walucie CHF według kursu waluty CHF wskazanego w umowie, zaś wysokość rat kredytu wyrażona była w walucie CHF, oprocentowanie kredytu wyliczane było od salda kredytu wyrażonego w walucie CHF w oparciu o stawkę rynku pieniężnego LIBOR 3M (CHF), a powodowie mieli spłacać raty kredytu w walucie złoty polski po uprzednim przeliczeniu według określonego w umowie kursu waluty CHF.

Mając na uwadze powyższe należy zatem stwierdzić, że zawarta pomiędzy stronami umowa nie jest umową kredytu walutowego, lecz odpowiada swym charakterem umowie kredytu denominowanego do waluty obcej CHF, która co do zasady nie narusza art. 69 pr. bankowego oraz normy art. 353¹ k.c.

W ocenie Sądu umowa kredytu zawarta przez strony zawierała wszystkie konieczne elementy określone w art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe. Oprocentowanie zostało ustalone w § 9. Natomiast to, że kwota w złotych polskich, którą

powodowie muszą zwrócić do Banku tytułem spłaty rat kapitałowych jest wyższa od kwoty faktycznie wypłaconego im kredytu wynika z zastosowanego w umowie mechanizmu walutowego kredytu walutą CHF. Zastosowanie takiego mechanizmu w dacie zawierania umowy było możliwe na gruncie zasady swobody umów wyrażonej w art. 353¹ k.c. i zastosowania instytucji umownej waloryzacji z art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości.

Podkreślenia wymaga przy tym, że ustawodawca już po zawarciu przez strony spornej umowy kredytu wprowadził do ustawy Prawo bankowe przepisy odnoszące się do kredytów indeksowanych do waluty obcej i kredytów denominowanych w walucie obcej. Ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2011 r., do art. 69 ustawy dodano:

ust. 2 pkt. 4a, zgodnie z którym umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska powinna określać w szczególności szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;

ust. 3, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie; w tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Powołując się na założenie racjonalności ustawodawcy należy stwierdzić, że nie wprowadzałby on do porządku prawnego zasad regulujących warunki umów, które ze względu na swoją konstrukcję byłyby nieważne z mocy samego prawa.

Podsumowując zdaniem Sądu umowa kredytu denominowanego do waluty obcej zawarta między stronami spełnia wymagania art. 69 ustawy – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia). Określone były strony umowy, kwota i waluta kredytu (podana w złotych), cel, na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty, wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany (suma stałej marży i zmiennej stopy bazowej).

Z art. 353¹ k.c. wynika, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Sam mechanizm indeksacji, a także związana z nim zasada oprocentowania, nie jest sprzeczna z naturą stosunku. Gdyby tak było, kredyty indeksowane nie zostałyby wskazane w przepisach jako jeden z rodzajów umów kredytowych.

Odnosząc się natomiast do zarzutu nieważności umowy z uwagi na zastosowanie w niej niedozwolonych klauzul umownych, wskazać należy, iż zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne); nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (art. 385² k.c.). Przytoczone przepisy zostały wprowadzone do

Kodeksu cywilnego jako implementacja Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

Zgodnie z treścią umowy wysokość zobowiązania powodów (konsumentów) była przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty – wypłata kredytu wg kursu kupna, zaś rata wg kursu sprzedaży. W obu przypadkach chodzić miało o kursy banku publikowane w Tabeli kursów. Bank miał zatem jednostronną swobodę w zakresie ustalania kursu waluty. Umowa została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez bank. Niewątpliwie powodowie mogli wybrać rodzaj kredytu, który najbardziej im odpowiadał, uzgodnić kwotę kredytu w walucie polskiej, natomiast nie mieli możliwości uzgadniania z bankiem wszystkich pozostałych postanowień. Strona powodowa dopatruje się abuzywności kwestionowanych postanowień umowy przede wszystkim z uwagi na to, że kursy waluty CHF, po których przeliczane były zobowiązania z tytułu umowy, mogły być ustalone przez Bank w sposób arbitralny i według nieznanych powodom kryteriów, a nadto z uwagi na niedoinformowanie ich o ryzyku kursowym i nierównomierne obciążenia strony umowy tym ryzykiem. Powodowie podnieśli także, że zarówno umowa, jak i regulamin w żadnym miejscu nie precyzowały sposobu ustalania tych kursów.

Aby ocenić, czy kwestionowane przez powodów postanowienia umowy są postanowieniami niedozwolonymi należy w pierwszej kolejności ustalić, czy przysługiwał im status konsumenta. Jak wskazuje art. 22¹ k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powodowie zawarli umowę kredytu jako osoby prywatne, w celu zakupu nieruchomości z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że przedmiotowa umowa kredytu nie została zawarta w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, a zatem przyjąć należy, że w niniejszym postępowaniu powodowie posiadają status konsumencki, co pozwala rozpoznać zapisy umowy kredytowej pod kątem abuzywności.

Następnie należy rozważyć, czy kwestionowane postanowienia umowy nie zostały indywidualnie uzgodnione między stronami. Sam fakt, że strona powodowa mogła poznać treść postanowień umowy przed jej zawarciem, nie przesądza o ich indywidualnym uzgodnieniu (notabene w niniejszej sprawie powodowie nie mieli dostępu do treści umowy przed dniem jej podpisania). Także ustępstwo w kwestii uznania ubezpieczenia powoda w miejscu ubezpieczenia zwykle wymaganego przez pozwany Bank, nie ma znaczenia dla kwestii negocjacji kwestionowanych postanowień umowy. Kluczowe znaczenie ma zaś to, że kwestionowane postanowienia umowy zostały przejęte ze stosowanego przez stronę pozwaną wzoru. Co więcej, z zeznań powodów nie wynika, aby mogli oni negocjować postanowienia umowy dotyczące mechanizmu przewalutowania kredytu walutą obcą i sposobu przeliczania rat. Z artykułu 3 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich wynika, że warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Z uwagi na powyższe należy uznać, że treść postanowień umowy została jednostronnie narzucona powodom przez Bank, a powodowie nie mieli na nią żadnego realnego wpływu. Nie sposób więc przyjąć, że postanowienia umowy zostały indywidualnie uzgodnione między stronami.

Następnie należy ustalić, czy kwestionowane zapisy umowy dotyczą głównych świadczeń stron. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 listopada 2012 r. wydanym w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I CSK 49/12 (OSNC 2013/6/76) wyraził pogląd, że: „Zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., może budzić kontrowersje, tym bardziej że nie ma tu przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialiae negotii. Z tej przyczyny zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany in casu, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy”. Powyższy pogląd jest zbieżny ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - według TSUE ocena, czy dany warunek dotyczy głównego świadczenia umowy powinna zostać dokonana obiektywnie i na gruncie konkretnej umowy na płaszczyźnie prawnej i ekonomicznej, z uwzględnieniem struktury umowy (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 30 kwietnia 2014 r. w sprawie K., sygn. C-26/13, (...)–282). T.. Sąd w pełni podziela przytoczone wyżej stanowiska Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przychylając się do twierdzenia,

że zakres pojęcia „postanowienia określające główne świadczenia stron” z art. 385¹ § 1 k.c. nie jest zbieżny z zakresem pojęcia „essentialiae negotii umowy” i na gruncie konkretnej umowy możliwe jest uznanie postanowień niebędących jej essentialiae negotii za „postanowienia określające główne świadczenia stron”.

W ocenie tut. Sądu kwestionowane przez powodów klauzule umowne oraz inkorporowane do jej treści postanowienia Regulaminu określają główne świadczenia stron. Mechanizm denominacji świadczeń z umowy kredytu z waluty obcej na walutę krajową i z waluty krajowej do waluty obcej wpływa na wysokość rat kredytu w złotych polskich spłacanych przez powodów. Po pierwsze, poprzez przeliczenie kwoty kredytu wypłaconej powodom z waluty CHF na walutę złoty polski po kursie wskazanym w umowie dochodzi do ustalenia wartości wypłacanego kredytu w polskich złotych, zaś powodowie mają spłacać ratalnie kwotę wyrażoną w walucie CHF. Po drugie, poprzez przeliczanie kwoty poszczególnych rat wyrażonych w CHF na walutę złoty polski po kursie wskazanym w umowie dochodzi do ustalenia wysokości rat spłacanych ostatecznie przez powodów w walucie złoty polski. Nie można przy tym pominąć, że zastosowanie mechanizmu przewalutowania kredytu walutą obcą pozwala na ustalenie oprocentowania kredytu w odniesieniu do stawki referencyjnej adekwatnej do tej waluty – w przypadku przedmiotowej umowy stawką tą jest LIBOR 3M (CHF). Kwota odsetek jest przy tym określana w walucie CHF. Mechanizm przeliczenia kształtuje więc w sposób bezpośredni zasady, według których powodowie spełniają swoje podstawowe obowiązki wynikające z umowy kredytu – czyli obowiązek spłaty kredytu oraz obowiązek spłaty odsetek. Nie ma więc podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, stanowiącej narzędzie waloryzacji kredytu i wyznaczające wysokość zobowiązania powodów względem banku, zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie. W niniejszej sprawie nie ma dowodów wskazujących na możliwość negocjowania warunków umowy w tym zakresie. Podnieść należy, że przedmiotowa umowa, w zakresie dotyczącym kwestii ustalenia kursów waluty, ma podobne brzmienie co inne proponowane klientom przez banki umowy, w innych sprawach które zawisły przez tut. Sądem. Powszechna jest też wiedza o tym, że w tym zakresie klient nie mógł negocjować warunków umowy. Dalej należało rozważyć, czy – skoro zakwestionowane postanowienia dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powodów jako konsumentów.

Dalsze rozważania co do oceny kwestionowanych przez powodów postanowień umowy na gruncie art. 385¹ k.c. Sąd przeprowadzi osobno co do klauzuli denominacyjnej (indeksacyjnej) - rozumianej jako sposób ustalania kursu waluty obcej, po którym przeliczane są zobowiązania z tytułu umowy oraz co do klauzuli ryzyka kursowego – rozumianej jako sam mechanizm przeliczania świadczeń z tytułu umowy według kursu waluty obcej.

Klauzula denominacyjna zawarta została w kwestionowanych przez powodów postanowieniach umowy kredytu, tj. § 2 pkt 1, § 3 ust. 2, §7 pkt 3, §10 ust. 4. Postanowienia te, obowiązujące łącznie z treścią Regulaminu przewidywały, że zobowiązania stron z tytułu umowy kredytu przeliczane będą według kursów waluty CHF określonych w Tabeli kursów obowiązującej w Banku. Kwota kredytu lub jego transzy wypłacona powodom w złotych polskich miała być przeliczana z kwoty w walucie CHF zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów obowiązującej w Banku w dniu uruchomienia kredytu (§ 2 pkt. 1). Opłaty i prowizje wyrażone w innej walucie niż waluta polska płatne są w złotych przy zastosowaniu określonych umową kursów (§ 3 ust. 2). W przypadku kredytu udzielanego w walucie CHF/EUR/USD, składka (ubezpieczenia) jest płatna w złotych wg średniego kursu tej waluty stosowanego przez NBP w dniu płatności składki (§7 pkt 3). Kapitał, odsetki oraz inne zobowiązania z tytułu kredytu, poza wymienionymi w §3 ust 1 umowy wyrażone w walucie obcej spłacane będą w złotych jako równowartość kwoty podanej w walucie przeliczonej: wg kursu sprzedaży waluty zgodnie z obowiązującą w Banku w dniu zapłaty spłaty zobowiązania określonym w harmonogramie, o którym mowa w §10 ust. 1 umowy, tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. w przypadku wpłat dokonanych przed tym terminem lub w tym terminie, lub wg kursu sprzedaży waluty zgodnie z obowiązującą w Banku w dniu wpływu środków na rachunek wskazany w §2 ust. 15 umowy Tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. w przypadku wpłat dokonanych po dniu, określonym w harmonogramie, o którym mowa w ust. 1 umowy (§10 ust. 4).

W związku z tym, że kwestionowane przez powodów postanowienia umowne określają główne świadczenia stron, konieczne jest ustalenie, czy ich treść jest jednoznaczna. Pojęcie „jednoznacznie” zastosowane w art. 385¹ § 1 k.c. należy interpretować w odniesieniu do treści art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Zgodnie z powołanym wyżej przepisem, ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem. „Jednoznacznie” w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oznacza więc „prostym i zrozumiałym językiem”.

W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zapadłym na gruncie Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich ugruntowany jest pogląd, że wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że w wypadku umów kredytowych instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie wymóg ów oznacza, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać rozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować - potencjalnie istotne - konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 września 2018 r., C-51/17, O. Bank (...) i O. Faktoring K. Z. v. T. I. i E. K., (...) 2018, nr 9, poz. I-750; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 września 2017 r., C-186/16, R. A. i in. v. (...) SA, LEX nr 2355193).

Żeby kredytobiorca mógł ocenić wysokość kursów waluty CHF stosowanych do przeliczania zobowiązań z tytułu umowy oraz zakres wahań tych kursów, należałoby zawrzeć w umowie informacje, które wskazywałyby: jakie czynniki wpływają na kształtowanie się kursów sprzedaży i kupna waluty CHF w Tabeli Kursów Walut obowiązującej w Banku; gdzie znaleźć informacje o tych czynnikach; czy wysokość tych kursów jest w jakikolwiek sposób limitowana (czy kurs nie może wzrosnąć powyżej określonego poziomu lub spaść poniżej określonego poziomu) – chyba że informacje te wchodziłyby w zakres wiedzy powszechnej, którą posiadać powinien każdy przeciętny konsument.

Tymczasem ani w umowie kredytu (stan na dzień jej zawarcia), ani w znajdujących do niej zastosowanie Regulaminie nie ma żadnego postanowienia, które definiowałoby, czym jest Tabela Kursów lub odnosiło się sposobu ustalania kursów sprzedaży i kupna CHF w Tabeli; nadto takie informacje nie zostały przedstawione powodom przez pracowników Banku przed podpisaniem umowy kredytu. Skoro ani z samej umowy, ani z informacji przekazanych kredytobiorcom przed jej zawarciem nie wynikały żadne wytyczne, pozwalające na chociażby orientacyjne wyliczenie wysokości stosowanych w Banku kursów kupna i sprzedaży CHF, postanowień umowy kredytu dotyczących klauzuli indeksacyjnej nie sposób uznać za sformułowane w sposób jednoznaczny.

Przechodząc do oceny postanowień umowy kształtujących klauzulę denominacyjną i walutową pod kątem sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta należy w pierwszej kolejności podkreślić, że kursy kupna i sprzedaży CHF określone w Tabeli wpływały bezpośrednio na wysokość obciążania finansowego powodów z tytułu umowy kredytu. Na podstawie kursu kupna CHF przeliczano bowiem wypłaconą powodom kwotę kredytu w polskich złotych z kwoty w walucie CHF, która służyła następnie do określenia wysokości rat kapitałowych kredytu w walucie CHF. Na podstawie kursu sprzedaży CHF przeliczano zaś spłacane przez powodów raty kredytu z waluty złoty polski na walutę CHF. Kolejno należy zauważyć, że Tabela Kursów była opracowywana przez Bank, który udzielił powodom kredytu. W braku określenia jakichkolwiek zasad, według których kształtowany miał być kurs kupna i sprzedaży CHF wskazany w Tabeli należy przyjąć, że kurs ten mógł być kształtowany w sposób dowolny. Bez znaczenia pozostaje tutaj fakt, że w rzeczywistości kursy walut w Tabeli Kursów Banku były ustalane na podstawie notowań rynkowych. Postanowienia umowy kredytu oraz Regulaminu dotyczące Tabeli były na tyle niejasne, że na ich podstawie Bank mógł określać zawierane w Tabeli kursy kupna i sprzedaży CHF bez żadnego odniesienia do obiektywnych kryteriów, kierując się wyłącznie własnym uznaniem. Jednocześnie konsumenci nie

nie mogli w żaden sposób zweryfikować, czy kursy kupna i sprzedaży dewiz dla CHF są prawidłowe. W umowie nie określono przecież żadnych kryteriów, według których powodowie mógłby tę prawidłowość oceniać.

Takie ukształtowanie klauzuli denominacyjnej i walutowej z pewnością naruszało w sposób rażąco interesy powodów jako konsumentów. Brak możliwości określenia potencjalnej wysokości kursów kupna i sprzedaży CHF, od których zależała wysokość wypłaconego, który w umowie był wyrażony w CHF oraz wysokość rat kredytu wyrażonych w CHF i spłacanych w walucie złoty polski, nie pozwalała bowiem powodom na racjonalną ocenę ekonomicznego obciążenia związanego z umową kredytu oraz uniemożliwiała im weryfikację prawidłowości ustalanych przez Bank kursów kupna i sprzedaży CHF, a tym samym prawidłowości rozmiaru nałożonych na nich obciążeń finansowych z tytułu umowy. Jednocześnie ukształtowanie zapisów z umowy w taki sposób, że określenie zarówno kursów kupna i sprzedaży dewiz dla CHF, jak i kryteriów, według których kursy te będą ustalane, zostało pozostawione w wyłącznej gestii Banku, tworzy szerokie pole do nadużyć Banku na szkodę konsumentów.

Należy zaznaczyć, że dobre obyczaje wymagają, aby pozycja kontraktowa konsumenta i przedsiębiorcy była równoważna, a jeżeli równoważna nie jest – żeby uprzywilejowanie którejkolwiek ze stron miało racjonalne i sprawiedliwe uzasadnienie. Sąd nie widzi żadnego racjonalnego i usprawiedliwionego uzasadnienia dla pozostawienia decyzji o wysokości kursów kupna i sprzedaży CHF wyłącznie w rękach Banku, na podstawie nieokreślonych kryteriów, bez żadnych mechanizmów, które pozwalałyby na weryfikację wysokości tych kursów przez konsumentów. Kwestionowane zapisy umowy bez wątpienia należy więc uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Należy podnieść, że ocena, czy postanowienie umowne jest niedozwolone dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. (por: Uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 20 czerwca 2018 r. III CZP 29/17). W chwili zawarcia umowy istniał taki stan, że kredyt musiał być wypłacony w złotych (jednocześnie przewalutowany w oparciu o kurs ustalany przez bank). W świetle chwili na którą ocenia się abuzywność postanowień umowy, nie mają znaczenia zmiany dokonane po dacie zawarcia umowy kredytu, w tym wprowadzenie możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CHF od 2009 r. Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że postanowienia umowy, umożliwiały stronie pozwanej arbitralne ustalenie kursu wymiany waluty, a więc arbitralne ustalenie wysokości zobowiązania powodów. Sąd bada abuzywność na chwilę podpisania umowy, badając czy dane postanowienie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i nieuczciwe – w tym znaczeniu, że umożliwia potencjalne pokrzywdzenie konsumenta, a nie czy bank wykonując umowę działał uczciwie. W związku z powyższym postanowienia umowy umożliwiające ustalenie kursu wymiany waluty w sposób arbitralny, a poprzez to ustalenie w sposób arbitralny wysokości zobowiązania powoda należy uznać za rażąco naruszające ich interesy i sprzecznie z dobrymi obyczajami.

Abuzywności postanowień dotyczących waloryzacji można dopatrywać się również w braku ograniczenia ryzyka walutowego kredytobiorców. Skoro Bank jest zabezpieczony przed ryzykiem (poprzez transakcje kupna/sprzedaży waluty w momencie wypłaty i spłaty kredytu oraz prowadzenie odpowiedniej polityki finansowej), postanowienie umowne, które naraża kredytobiorców na nieograniczone ryzyko wynikające ze zmiany kursu (nie zawiera żadnego mechanizmu ograniczenia ryzyka) – jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów. Podnieść należy, że nawet przy założeniu, że rozliczenia dokonywane są w odniesieniu do średniego kursu NBP czy inaczej jednoznacznie ustalonego, konstrukcja umowy jest taka, że istotna zmiana kursu waluty obcej (przy stabilnej sytuacji finansowej w kraju) prowadzi do stanu gdy wysokość zobowiązania (saldo kredytu/kapitału do spłaty w PLN), po wielu latach spłaty kredytu - wzrasta do wysokości znacznie przekraczającej wysokość udzielonego kredytu (czyli wysokość kredytu zwiększa się mimo dokonanej spłaty). Oczywiście Sąd jest świadomy tego, że spadek kursu spowoduje, iż kredytobiorca będzie w korzystniejszej sytuacji – zarobi na tym (saldo zmniejszy się). Istnieje więc tu pewien element losowy/hazardowy. W przypadku kredytów konsumenckich, zawieranych na kilkadziesiąt lat, które miały służyć finansowaniu mieszkań, a wysokość zobowiązania stanowiła istotne obciążenie finansowe konsumentów – konsumenci zawierali umowy oczekując bezpiecznego (czyli z dodatkowym zabezpieczeniem wartości PLN). Wybór kredytu waloryzowanego CHF był podyktowany niższą ratą i oprocentowaniem oraz (reklamowaną jako) bezpieczną walutą, ale właśnie dlatego, że w rozumieniu kredytobiorcy skoro będzie spłacał niższą ratę, to zachowa zdolność kredytową (jest to bezpieczniejsze w dłuższej perspektywie czasowej). W latach 2005-2009, umowa kredytu nie była identyfikowana ze spekulacją, a skąpe informacje o ryzyku kursowym, sprowadzające się do uświadomienia

zmienności kursów (zmiana raty i wysokości zobowiązania), nie były wystarczające do zorientowania się przez konsumentów na jakie ryzyko są narażeni podpisując umowy waloryzowane kursem CHF.

Powyższa argumentacja wskazuje abuzywność postanowień dotyczących waloryzacji kwoty kredytu.

W uzasadnieniu wyroku w sprawie sygn. akt I ACa 587/20 Sąd Apelacyjny w Krakowie I Wydział Cywilny wskazał, że: Aby jednak takie klauzule waloryzacyjne mieściły się w granicach zakreślonych przez art. 385[1] § 1 zd. 1 k.c. muszą one zostać skonstruowane w taki sposób, aby zabezpieczyły konsumenta przed niczym nieograniczonym wzrostem ich zobowiązania będącym pochodną kursu arbitralnie wybranej waluty obcej w stosunku do złotówki, bez jakiegokolwiek powiązania z faktyczną utratą realnej siły nabywczą złotówki wynikającą z inflacji. Waloryzacja mieszcząca się w granicach zakreślonych przez art. 385[1] § 1 zd. 1 k.c. ma bowiem zabezpieczać przed utratą realnej siły nabywczej waluty zobowiązania, a nie stanowić mechanizmu do niczym nieograniczonego zwiększania zobowiązania konsumenta.

Odwołać należy się również do poglądu wyrażonego w Wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2021 r. C-776/19, w którym Trybunał wskazał, iż w przypadku kredytów denominowanych walutą obcą obie strony ponoszą ryzyko, z tym, że ryzyko ponoszone przez przedsiębiorcę jest ograniczone, a konsumenta nie. W konsekwencji możliwa jest ocena niedochowania wymogu dobrej wiary i istnienia znaczącej nierównowagi w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 (w zakresie dysproporcji ryzyka ponoszonego przez strony).

Dalej wskazać należy, iż wszystkie kwestionowane przez powodów postanowienia umowy składają się razem również na klauzulę ryzyka kursowego. Jako, że jak ustalono już powyżej, postanowienia te określają główne świadczenia stron, konieczne jest ustalenie, czy ich treść jest jednoznaczna. W ocenie Sądu na gruncie niniejszej sprawy nie można uznać postanowień umowy określających klauzulę ryzyka kursowego za jednoznaczne. Decydujące znaczenie miały tu uchybienia Banku zaistniałe na etapie przed zawarciem umowy oraz w trakcie jej zawierania – Bank nie przekazał powodom wystraszających informacji dotyczących ryzyka kursowego, dzięki którym mógłby się on orientować co do przewidywalnych poziomów wzrostu lub spadku kursów waluty CHF oraz przełożenia wzrostu lub spadku tych kursów na obciążenie ekonomiczne związane z umową.

Powodowie potrzebowali środków finansowych w głównej mierze na refinansowanie kredytów zaciągniętych na budowę i wykończenie domu. Inwestycja miała być finansowana ze środków pieniężnych w walucie złoty polski, w tej samej walucie chcieli spłacać raty kredytu. Powodowie byli więc zainteresowani uzyskaniem kredytu wypłaconego w walucie złoty polski i którego raty miały być również spłacane w walucie złoty polski. Zdecydowali się na kredyt denominowany do waluty CHF, ponieważ tylko w takiej opcji kredytowej mieli zdolność kredytową.

Nie sposób oczywiście zakładać, że powodowie nie byli w ogóle świadomi tego, że kursy waluty CHF mogą wzrosnąć. Jest to wiedza powszechna, którą posiada każda przeciętnie zorientowana dorosła osoba. Powodowie potwierdzili też zeznając na rozprawie, że mieli świadomość, że kurs CHF może wzrosnąć, lecz nie przewidywali skali tego zjawiska. Jednocześnie należy jednak zauważyć, że same postanowienia umowy tworzące mechanizmy przeliczania zobowiązania powodów według kursów waluty CHF były rozrzucone po całej umowie i sformułowane w sposób bardzo oględny. Nie dawały więc jasnego obrazu powiązań pomiędzy wysokością kwoty kredytu wypłaconej powodom w złotych polskich i wysokością rat kredytu spłacanych przez nich również w złotych polskich a kursami waluty CHF i ich wpływem na wysokość salda kredytu w CHF oraz rat kredytu spłacanych w walucie złoty polski. Mechanizm indeksacji kwoty kredytu do waluty CHF powodował zaś, że wysokość obciążenia powodów związanych ze spłatą kredytu (które to obciążenie należy oceniać w odniesieniu do kwot w walucie złoty polski, ponieważ w tej walucie chcieli uzyskać finansowanie i w tej walucie uzyskiwali dochody) w całym okresie obowiązywania umowy podlegała dużym wahaniom. Mogły to być wahania korzystne dla powodów, powodujące zmniejszenie wysokości salda kredytu i rat spłacanych w walucie złoty polski i w efekcie mogące prowadzić do tego, że spłaci on kapitał kredytu z wykorzystaniem niższej kwoty wyrażonej w walucie złoty polski niż kwota wypłacona mu przez Bank, jak i niekorzystne dla powodów, powodujące zwiększenie wysokości rat i w efekcie mogące prowadzić do tego, że spłacą oni kapitał kredytu z wykorzystaniem wyższej kwoty wyrażonej w walucie złoty polski niż kwota wypłacona im przez

Bank. Podkreślenia wymaga przy tym, że za sytuację niekorzystną dla powodów należy uznać wzrost wysokości rat spłacanych w złotych polskich nie tyle w całym okresie, na który zawarta została umowa, lecz nawet przez pewien jego wycinek, obejmujący kilka - kilkanaście miesięcy. Rata kredytu jest comiesięcznym znaczącym obciążeniem dla kredytobiorcy, a jej nieuregulowanie wiązać się może z bardzo niekorzystnymi dla niego konsekwencjami - począwszy od naliczania odsetek karnych za opóźnienie w spłacie raty, skończywszy na wypowiedzeniu umowy kredytu i postawieniu całego zobowiązania w stan natychmiastowej wykonalności. Nawet więc okresowy, znaczący wzrost raty kredytu może prowadzić do poważnego zachwiania płynności finansowej kredytobiorcy.

Natomiast informacje przekazywane powodom przed podpisaniem umowy kredytu były zbyt lakoniczne. Powodowie zostali poinformowani o ryzyku związanym z produktem, czyli o tym, że niekorzystna zmiana kursu spowoduje wzrost comiesięcznych rat kredytu oraz wartości całego zaciągniętego zobowiązania. Nadto i jednocześnie powodowie zostali poinformowani przez doradcę bankowego, że kurs CHF jest stabilny, a ewentualne wahania kursu waluty CHF mieściły się w granicy kilku - kilkunastu groszy. W ocenie Sądu świadczy to o tym, że zaburzony został proces decyzyjny.

Z powyższej analizy wynika, że informacje, które zostały przekazane powodom na etapie przed zawarciem umowy kredytu, nie były wystarczające do tego, aby w pełni zdali oni sobie sprawę z ryzyka kursowego wiążącego się z umową oraz z jego potencjalnych skutków. Wynikało z nich co prawda, że wysokość raty kredytu jest uzależniona od wysokości kursu CHF i może ulec pewnym zmianom na niekorzyść kredytobiorcy, twierdzenia te sprowadzały się jedynie do ogólnych twierdzeń, jednak nie obrazując tego ryzyka w sposób wystarczający. Powodowie w ogóle nie zostali przy tym uświadomieni co do tego, w jaki sposób wahania kursu waluty CHF wpływają dokładnie i w jakim zakresie na wyliczenie salda kredytu w walucie CHF, co przy zastosowaniu mechanizmu przewalutowania może prowadzić do tego, że wyplacona mu kwota kapitału kredytu w walucie złoty polski będzie wyższa niż saldo kapitału w złotych polskich, które będą musieli spłacić. Z informacji, które powodom mógł przekazać Bank, wynikał przede wszystkim jeden wniosek, oczywisty dla każdego, kto mógłby się z tymi informacjami zapoznać: że kredyt denominowany do waluty CHF ze względu na niższą ratę jest znacznie korzystniejszy od kredytu niedenominowanego w walucie złoty polski. Informacje te w istocie zacierają więc obraz ryzyka kursowego, skupiając się na uwypukleniu zalet umowy kredytu denominowanego do waluty CHF przy jednoczesnym zbagatelizowaniu jej wad, w tym w szczególności zagrożeń związanych z ryzykiem kursowym. Ze względu na niedoinformowanie powodów o ryzyku kursowym nie mogli oni prawidłowo ocenić wpływu wahań kursów waluty CHF na ich sytuację ekonomiczną - czyli tego, do jakiej rozsądnie przewidywalnej na moment zawarcia umowy wysokości może wzrosnąć saldo kredytu oraz rata kredytu spłacana w walucie złoty polski i czy będą oni w stanie udźwignąć obciążenie finansowe związane z takim wzrostem. Brak należytej informacji o ryzyku kursowym i jego skutkach przesądza, że kwestionowane postanowienia umowy nie mogą zostać uznane za sformułowane w sposób jednoznaczny.

Następnie należy zauważyć, że mechanizm denominacji kwoty kredytu do waluty obcej minimalizował zagrożenie związane z ryzykiem kursowym po stronie Banku. Mechanizm denominacji w umowach kredytu był skonstruowany w taki sposób, że niezależnie od wysokości kursów waluty CHF do waluty złoty polski Bank otrzymywał od kredytobiorców kwoty rat w walucie złoty polski odpowiadające wartością kwocie raty wyrażonej w walucie CHF - czyli że w każdym wypadku kwoty otrzymane od powodów tytułem spłaty rat kredytu pokryją zobowiązania Banku zaciągnięte celem sfinansowania kredytu. Z kolei zagrożenie związane z ryzykiem kursowym po stronie powodów nie było w żaden sposób ograniczone. Powodowie pobrali kwotę kredytu w walucie złoty polski i spłacali ją z wykorzystaniem środków pieniężnych w walucie złoty polski, będąc zdani na łaskę losu co do wysokości ich zobowiązań wobec banku. W umowie kredytu nie było żadnego mechanizmu, który gwarantowałby, że przy zmianach kursów waluty CHF obciążenie powodów z tytułu spłaty kapitałowej części rat kredytu nie będzie wzrastało i że ostatecznie kwota spłaconych przez powodów rat kapitałowych kredytu w walucie złoty polski nie przekroczy wyplaconego im kapitału kredytu. Ryzyko kursowe zostało więc rozłożone pomiędzy stronami w nierównomierny sposób. Należy przy tym podkreślić, że ten brak równomierności w ponoszeniu ryzyka kursowego nie był powodom wiadomy, ponieważ nie uzyskali na ten temat żadnych informacji od Banku.

Jednocześnie trudno jest przyjąć, że Bank nie zdawał sobie sprawy z ryzyka walutowego obciążającego powodów. Umowa kredytu została zawarta z wykorzystaniem opracowanego przez Bank wzoru, z pewnością znał on więc zasady działania mechanizmu denominacji kredytu do waluty CHF i jego przełożenie na wysokość salda kredytu i rat kredytu spłacanych przez powodów w walucie złoty polski. Bank był również świadomy tego, że powodowie będą spłacali raty kredytu wykorzystując do tego uzyskiwane przez nich środki finansowe w walucie złoty polski – przed zawarciem umowy strona pozwana uzyskiwała od powodów informacje o uzyskiwanych przez nich dochodach, ponieważ informacja ta była konieczna dla oceny ich zdolności kredytowej. Było więc dla Banku jasne, że wszelkie wahania kursów waluty CHF będą miały przełożenie na rzeczywiste obciążanie powodów z tytułu umowy kredytu.

W ocenie Sądu brak należytego poinformowania powodów przez Bank o ciążyącym na nich ryzyku kursowym przy jednoczesnym przeliczeniu potencjalnych niekorzystnych skutków związanych z istnieniem tego ryzyka z Banku na powodów świadczy o tym, że postanowienia umowy kształtujące mechanizm indeksacji uznać należy za rażąco naruszające interesy powodów, jako konsumentów. Każdy racjonalny konsument podejmuje decyzje o zaciągnięciu długoterminowego zobowiązania na podstawie oceny, jaka będzie proporcja pomiędzy korzyściami uzyskanymi w wyniku zaciągnięcia tego zobowiązania, a obciążeniami z nim związanymi, jaki będzie przewidywalny rozmiar obciążeń związanych z tym zobowiązaniem i czy będą to obciążenia, które jest gotów ponieść. W interesie konsumenta leży bowiem zaciąganie zobowiązań, które – według dostępnych mu informacji – będą dla niego korzystne i nie będą dla niego nadmiernym obciążeniem. Tymczasem w przedmiotowej sprawie zaniedbania Banku w zakresie przedstawienia powodom odpowiedniej informacji o ryzyku kursowym związanym z umową kredytu indeksowanego do waluty CHF i jego potencjalnych skutkach doprowadziły do tego, że powodowie zdecydowali się zaciągnąć taki kredyt, nie zdając sobie w pełni sprawy z zakresu ryzyka kursowego. Powodom została więc odebrana możliwość podjęcia rozsądnej i przemyślanej decyzji, opartej na pełnym rozważeniu wad i zalet zaproponowanej im umowy kredytu, co rażąco naruszyło ich interesy. Również ukształtowanie mechanizmu denominacji w taki sposób, że ryzyko kursowe z nim związane tworzyło zagrożenia wyłącznie po stronie kredytobiorców przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesów Banku nie może zostać ocenione pozytywnie pod kątem ochrony interesów konsumenta. Takie ukształtowanie mechanizmu indeksacji w sposób ewidentny godzi w te interesy.

Jednocześnie postanowienia umowy kształtujące mechanizm denominacji są sprzeczne z dobrymi obyczajami. W stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami a konsumentami dobre obyczaje wymagają, aby w sytuacji, gdy przewidywany rozmiar obciążeń związanych z długoterminowym zobowiązaniem nie jest możliwy do oceny na podstawie informacji, które powinien posiadać każdy rozsądny konsument, przedsiębiorca dostarczył konsumentowi informacji pozwalających na taką ocenę. Jak wielokrotnie wskazano już wyżej, przed zawarciem umowy Bank nie dostarczył takich informacji powodom. Jako naruszenie dobrych obyczajów należy również postrzegać takie ukształtowanie postanowień tworzących mechanizm indeksacji, że gwarantują one minimalizację zagrożeń związanych z ryzykiem kursowym po stronie Banku przy jednoczesnym braku ograniczenia w jakikolwiek sposób zagrożeń związanych z ryzykiem kursowym po stronie konsumenta. Dobre obyczaje wymagają, aby pozycja kontraktowa konsumenta i przedsiębiorcy była równoważna, a jeżeli równoważna nie jest – żeby uprzywilejowanie którejkolwiek ze stron miało racjonalne i sprawiedliwe uzasadnienie. Tymczasem przeliczenie ryzyka kursowego z Banku na konsumenta równowagę kontraktową stron i prowadzi do niczym nieuzasadnionego uprzywilejowania interesów przedsiębiorcy kosztem interesów konsumentów.

Należy tylko zaznaczyć, że fakt, iż powodowie mogli spłacać kredyt w walucie CHF nie wpływa na ocenę postanowień umowy pod kątem ich abuzywności w rozumieniu art. 385¹ k.c. – a to dlatego, że ocena zapisów umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. powinna następować z uwzględnieniem okoliczności, które miały miejsce przed zawarciem umowy i w momencie jej zawarcia, a nie zdarzeń, które miały miejsce później. Nadto możliwość spłaty kredytu w walucie denominacji nie eliminowała istniejącego po stronie powoda ryzyka kursowego, ponieważ w dalszym ciągu musieli oni spłacać raty kredytu w walucie CHF przy wykorzystaniu środków w walucie złoty polski, z czym wiąże się konieczność wymiany środków w walucie złoty polski na środki w walucie CHF.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (Wyrok z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt: IV CSK 309/18), w razie sporu o ważność umowy kredytu bankowego denominowanego do obcej waluty, w której treści znajduje się niedozwolona klauzula konsumencka dotycząca sposobu tej denominacji, rozważyć należy dwie możliwości rozstrzygnięcia. Pierwsza, to ustalenie, czy po wyeliminowaniu klauzuli niedozwolonej, zgodnie z przepisami krajowymi, umowa kredytu bankowego może obowiązywać w pozostałym zakresie jako ta właśnie umowa, mająca strony, przedmiot oraz prawa i obowiązki stron. Druga możliwość rozstrzygnięcia, to uznanie umowy za nieważną lub w zależności od spełnionych przesłanek - unieważnienie zawartej umowy, która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, zwłaszcza ze względu na brak (odpadnięcie) któregoś z koniecznych składników (*essentialia negotii*) umowy nazwanej kredytu bankowego. Po ustaleniu okoliczności rozpoznawanej konkretnie sprawy konsument winien oświadczyć, które rozwiązanie wybiera jako dla niego korzystniejsze.

Skoro ww. postanowienia umowy i Regulaminu są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. to należy uznać, że nie wiążą one powodów z mocy samego prawa od dnia zawarcia spornej umowy. Jednocześnie jednak z art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. wynika, że eliminacja niedozwolonych postanowień umowy co do zasady nie powinna prowadzić do jej nieważności, lecz do związania stron umową w pozostałym zakresie, z pominięciem niedozwolonych postanowień. Po usunięciu kwestionowanych postanowień umowa kredytu przybiera kształt umowy kredytu w walucie złoty polski, bez denominacji do waluty CHF, z oprocentowaniem określonym według stawki referencyjnej LIBOR 3M. Postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji do waluty CHF dotyczą głównych świadczeń stron i ich wprowadzenie pozwoliło na zastosowanie w umowie oprocentowania według stawki referencyjnej odpowiedniej dla waluty CHF, a tym samym obniżenie w początkowym okresie obowiązywania umowy wysokości rat kredytu w stosunku do rat kredytu nieindeksowanego do waluty CHF.

Na gruncie niniejszej sprawy jest bezspornym, że Bank nigdy nie zaoferowałby powodom umowy kredytu w złotych polskich nieindeksowanego lub niedenominowanego do waluty CHF z oprocentowaniem opartym o stawkę referencyjną LIBOR 3M. Skoro bez postanowień umowy kredytu, które zostały uznane za abuzywne, brak byłoby godnego zamiaru stron w rozumieniu art. 65 § 2 k.c. co do zawarcia umowy kredytu, umowę tą należy uznać za nieważną w całości.

Nie jest możliwe zastąpienie abuzywnych postanowień umowy kredytowej poprzez zastosowanie art. 358 § 2 k.c., który dotyczy dopuszczalności określenia kursu waluty obcej (w której zostało wyrażone zobowiązanie) w sytuacji spełnienia świadczenia w walucie polskiej, a nie sytuacji w której dochodzi do przeliczenia wysokości zobowiązania z waluty polskiej na walutę obcą. W przedmiotowej umowie mechanizm denominacji stanowił klauzulę waloryzacyjną, a strony nie spełniały świadczeń w walucie obcej. Zaznaczyć trzeba, że z punktu widzenia polskiego systemu prawnego można wyróżnić trzy rodzaje kredytów, w których występuje waluta obca: indeksowany, denominowany i walutowy. W kredycie indeksowanym kwota kredytu jest podana w walucie krajowej i w tej walucie zostaje wypłacona, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty, przy czym spłata kredytu następuje w walucie krajowej. W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na określonym kursie kupna waluty obcej, zaś spłata kredytu następuje w walucie krajowej. W kredycie walutowym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej i spłata również jest dokonywana w tej walucie. Tylko w tym ostatnim wypadku roszczenie kredytobiorcy w stosunku do kredytodawcy jest wyrażone w walucie obcej, tj. kredytobiorca może żądać od kredytodawcy wypłaty kwoty kredytu w walucie obcej. W dwóch pozostałych wypadkach żądanie kredytobiorcy w stosunku do kredytodawcy w zakresie spełnienia świadczenia (czyli wypłaty kwoty kredytu) dotyczy wyłącznie waluty krajowej (vide wyroki Sądu Najwyższego z 30 września 2020 r., I CSK 556/18 oraz z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19). W niniejszej sprawie mamy do czynienia z kredytem denominowanym. Kwota kredytu została bowiem określona w walucie franka szwajcarskiego (§2 pkt 1), kredyt był spłacany w polskich złotych. Taka konstrukcja umowy nie czyni jej w związku z tym kredytem walutowym, a tylko do takiego rodzaju kredytu można by było ewentualnie rozważyć zastosowanie art. 358 § 2 k.c.

Powodowie oświadczyli, że godzą się na stwierdzenie, że umowa jest nieważna, mając na uwadze wszelkie konsekwencje z tym związane. Nie ma więc podstaw do uznania, że upadek umowy niósłby za sobą negatywne

skutki, z których powodowie nie zdają sobie sprawy i których nie akceptują, co w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego wykluczałoby możliwość stwierdzenia nieważności umowy (por. cytowany już poprzednio wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko R. Bank (...), LEX nr 2723333, Wyrok SN z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt: IV CSK 309/18).

Wobec stwierdzenia nieważności umowy z powodów przytoczonych powyżej, zbędne stały się rozważania co do ewentualnej abuzywności zakwestionowanych przez powodów postanowień – w szerszym niż poczynione już powyższej – zakresie.

Skoro umowa kredytu jest nieważna, to wszelkie świadczenia spełnione przez powodów na mocy tej umowy uznać należy za świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c., podlegające zwrotowi na mocy art. 405 w zw. z art. 410 § 1 k.c.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach niniejszej sprawy wynika, że strona powodowa do 12 lutego 2021 r. tytułem spłaty zobowiązania z umowy kredytu uiściła na rzecz strony pozwanej co najmniej kwotę 61.087,05 zł oraz 47.105,22 (raty kapitałowo-odsetkowe oraz opłaty związane z udzieleniem kredytu, wymienione w uzasadnieniu żądaniu pozwu). Kwota ta wynika z dokonania podsumowania zaświadczenia wystawionego przez Bank. Warto wskazać, że w toku postępowania strona pozwana wskazała pismem z dnia 27 października 2022 r., że kwestionuje arytmetyczną poprawność kwot wskazanych w pkt. 1 i 2 pozwu inicjującego niniejsze postępowanie, podnosząc, że powodowie na poczet umowy kredytu w okresie objętym pozwem dokonali wpłaty w łącznej wysokości 61.117,64 zł i 47.105,22 CHF. Sąd po przeanalizowaniu akt sprawy, a w szczególności przedłożonych zaświadczeń bankowych, uznał, że strona pozwana ma rację, dlatego też orzekł niższą, acz właściwą pod względem algebraicznym kwotę wyrażoną w walucie CHF. Równocześnie zasądzenie kwoty 61.117,64 zł, stanowiłoby orzeczenie ponad żądanie i tym samym naruszyłoby art. 321 k.p.c.

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 2 sentencji wyroku.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w orzecznictwie definitywnie przyjęto, że w przypadku wzajemnych rozliczeń banku i konsumentów dokonywanych na tle nieważnych umów kredytu waloryzowanych do waluty obcej zastosowanie ma teoria dwóch kondycji. Jak bowiem stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021r. (sygn. akt III CZP 6/21), której nadał moc zasady prawnej „Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Podobne zapatrywanie wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021r. (sygn. akt III CZP 11/20), w której stwierdził, że stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu”.

Odsetki ustawowe za opóźnienie Sąd zasądził jednak od dnia 5 listopada 2022r. tj. dnia następnego po dniu pouczenia powodów na rozprawie, z dnia 4 listopada 2022 r., o skutkach unieważnienia umowy kredytowej oraz po złożeniu przez powodów oświadczenia, że nie wyrażają zgody na związanie niedozwolonymi postanowieniami umownymi. W ocenie Sądu dopiero pouczenie na rozprawie dało w niniejszej sprawie powodom pełen obraz możliwych do przewidzenia konsekwencji i pozwalało na stwierdzenie, że odebrali oni niezbędne informacje o skutkach nieważności umowy dla ich praw majątkowych. Od omawianej pory można mówić o wymagalności roszczenia. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 7 maja 2021 r. sygn. III CZP 6/21 do chwili, w której należycie poinformowany konsument wyrazi zgodę na związanie niedozwolonym postanowieniem umownym albo zgody tej odmówi (ew. upłynie rozsądny czas do jej wyrażenia), umowa kredytu, która bez tego postanowienia nie może wiązać, znajduje się w stanie bezskuteczności zawieszony, tj. nie wywołuje skutków prawnych, choć skutki te może nadal wywołać w razie wyrażenia zgody na postanowienie albo - jeżeli są spełnione stosowne przesłanki - w razie jego zastąpienia regulacją zastępczą. Jest jasne, że tak długo jak trwa stan zawieszenia, kredytodawca nie może domagać się

spełnienia uzgodnionych w tej umowie świadczeń. Jednakże zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem dotyczącym stanu bezskuteczności zawieszanej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 95/10 i z dnia 3 lutego 2017 r., II CSK 159/16, niepubl.; por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 1995 r., I CRN 48/95 i z dnia 7 listopada 1997 r., II CKN 431/97, OSNC 1998 Nr 6, poz. 94) nie może również żądać zwrotu spełnionego świadczenia nienależnego, ponieważ decyzja co do związania postanowieniem i umową leży co do zasady w rękach konsumenta. Skoro zaś kredytodawca nie może wystąpić z takim żądaniem i w ten sposób postawić swych roszczeń restytucyjnych w stan wymagalności zgodnie z art. 455 k.c. (co do zastosowania art. 455 k.c. do roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, niepubl., z dnia 16 lipca 2003 r., V CK 24/02, OSNC 2004, Nr 10, poz. 157, z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03, IC 2004, nr 11, s. 43, z dnia 18 stycznia 2017 r., V CSK 198/16, niepubl. oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNCP 1991, Nr 7, poz. 93, z dnia 26 listopada 2009 r., III CZP 102/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 75, z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10, OSNC 2011, Nr 1, poz. 2 i z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20), rozpoczęcie biegu ich przedawnienia nie wchodzi w rachubę. Sytuacja ulega zmianie dopiero w razie potwierdzenia klauzuli abuzywniej przez konsumenta, kiedy to klauzula oraz umowa stają się skuteczne z mocą wsteczną, albo odmowy jej potwierdzenia (upływu rozsądnego czasu do potwierdzenia), kiedy to dochodzi do utrzymania umowy z regulacją zastępczą (jeżeli są spełnione stosowne przesłanki) albo do całkowitej i trwałej bezskuteczności (nieważności) umowy. Owa trwała bezskuteczność (nieważność) jest równoznaczna ze stanem, w którym „czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia” w rozumieniu art. 410 § 2 in fine k.c. (condictio sine causa) oraz „nieważnością czynności prawnej” w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c. W związku z żądaniem pozwu Sąd stwierdził, że żądanie zasądzenia odsetek powodowie wiążą z chwilą upływu 14 dni od dnia doręczenia stronie powodowej reklamacji z dnia 20 kwietnia 2021 r.

Strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia powoda o zapłatę.

Odnosząc się do tego zarzutu należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 118 k.c. roszczenie powodów o zwrot kwot jakichkolwiek wpłaconych stronie pozwanej podlega 6-letniemu terminowi przedawnienia. Jako że zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego jest zobowiązaniem bezterminowym, którego wymagalność zależy od wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia, bieg terminu przedawnienia roszczenia należy liczyć od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. W ocenie Sądu najwcześniejszy możliwy termin, w którym powodowie mogli się domagać od strony pozwanej zwrotu świadczenia, nastąpił dnia następnego po podtrzymaniu przez powodów, który uzyskali pouczenie o skutkach stwierdzenia nieważności umowy o kredyt, podtrzymali powództwo, w którym domagali się stwierdzenia nieważności niniejszej umowy. Dopiero bowiem wtedy powodowie świadomie podjęli decyzję co do tego, czy akceptują niedozwolone klauzule w celu uniknięcia niekorzystnych dla nich skutków nieważności umowy, czy też powołuje się na całkowitą nieważność umowy w celu uniknięcia niekorzystnych skutków wykonywania umowy zawierającej klauzule abuzywne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, nr 6, poz. 40).

Orzekając w pkt. 3 wyroku o oddaleniu powództwa w pozostałym zakresie, Sąd miał na uwadze sytuację związaną z tym, że odsetki od zasądzonej kwoty nie zostały orzeczone od dnia 11 maja 2021 r. jak w żądaniu pozwu, tylko z powodów wskazanych już powyżej - od dnia, w którym powodowie odebrawszy skuteczne pouczenie o skutkach związanych z ewentualnym ustaleniem nieważności umowy, w tym o obowiązku zwrotu wzajemnych świadczeń oraz ewentualnych roszczeń banku, oświadczyli o tym, że żądają ustalenia nieważności umowy nr (...) z dnia 3 marca 2006 r. Przesłanką do takiego rozstrzygnięcia jest wyłożona powyżej argumentacja.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z art. 100 zd. 2 k.p.c., bowiem powodowie ulegli jedynie w nieznacznej części swych żądań – co do części odsetek. Na koszty te w kwocie 11.834,00 zł złożyły się: wynagrodzenie dla profesjonalnego pełnomocnika powoda w osobie adwokata w kwocie 10.800,00 zł (§ 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie); opłata od pozwu oraz skarbowa od pełnomocnictwa.

Od kwoty zasądzonych kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty, stosownie do treści art. 98 §1¹ k.p.c.

S.. (...)

1) (...)

2) (...)

3) (...)